

Slavnostni nagovor

Dr. Andrej Hočevar, zaslužni profesor
Maturanti 1950

Srečanje maturantov novomeške gimnazije
Narodni dom Novo mesto, 15. oktobra 2026

Spoštovani župan mag. Gregor Macedoni,
predsednik Odbora maturantov Mišo Andrijanič in
maturanti novomeške gimnazije

Naj začnem svoj nagovor s predstavitvijo *Proglasa tisočih maturantov ob 280 letnici novomeške gimnazije*, ki ga je pripravil Odbor maturantov.

Spoštovane Slovenke, spoštovani Slovenci,

Mi, maturantke in maturanti novomeške gimnazije vseh generacij, ob 280. obletnici njene ustanovitve s ponosom in hvaležnostjo obeležujemo eno najpomembnejših obletnic slovenskega šolstva.

Pred 280 leti, 8. avgusta 1746 je bila z ustanovno listino cesarice Marije Terezije ustanovljena novomeška gimnazija – prva gimnazija v habsburški monarhiji. S tem dejanjem je bilo postavljeno trdno izhodišče za razvoj izobraževanja, kulture, znanosti in javnega življenja na Slovenskem.

Na pročelju nekdanje gimnazije ob frančiškanski cerkvi v Novem mestu je bila 4. oktobra 2018 postavljena spominska plošča v zahvalo Novomeščanom, ki so bili leta 1744 tako modri, daljnovidni in pogumni, da so cesarici Mariji Tereziji predlagali, da v Novem mestu ustanovi gimnazijo.

V skoraj treh stoletjih je novomeška gimnazija izobrazila tisoče mladih ljudi. Med njenimi maturanti so znanstveniki, učitelji, zdravniki, inženirji, podjetniki, duhovniki, kulturniki, športniki in številni drugi, ki so s svojim znanjem in delom prispevali k razvoju Dolenjske, Bele krajine, Slovenije in mednarodne skupnosti.

Ob tem visokem jubileju se maturanti vseh generacij s spoštovanjem zahvaljujemo profesorjem, zaposlenim, staršem in vsem, ki so skozi desetletja ustvarjali okolje, v katerem je bilo znanje najvišja vrednota.

Hkrati se zavedamo, da je prihodnost Slovenije odvisna od kakovosti izobraževanja, odprtosti do novih spoznanj in pripravljenosti na sodelovanje. V času hitrega razvoja znanosti, digitalnih tehnologij in uporabe orodij umetne inteligence ostajajo radovednost, kritično razmišljanje, ustvarjalnost, etična odgovornost in medsebojno zaupanje temelj uspešne družbe.

Zato pozivamo vse prebivalce Slovenije:

- spoštujmo znanje in izobraževanje kot največjo naložbo v prihodnost;
- podpirajmo mlade pri njihovem razvoju in ustvarjalnosti;
- ohranjajmo kulturno in znanstveno dediščino in jo povezujmo z znanstvenimi dosežki;
- krepimo znanje med generacijami in med ustanovami doma in v svetu;
- skupaj ustvarjajmo odprto, povezano in ustvarjalno Slovenijo.

S ponosom na bogato dediščino in z zaupanjem v prihodnost izrekamo skupne zaveze:

- znanje, pridobljeno v preteklosti, naj bo navdih za prihodnost;
- sodelovanje med ljudmi naj bo pot do napredka;
- odgovornost do prihodnjih generacij na bo naše skupno vodilo.

Ob 280 letnici ustanovitve gimnazije je nastal E-spomenik tisočem maturantov – trajni digitalni prostor skupnega spomina in sodelovanja. Namenjen je ohranjanju zgodovine gimnazije, zbiranju osebnih pričevanj, fotografij, dokumentov, raziskav in drugih prispevkov maturantov vseh generacij, vsaj zadnjih 76. Vsak prispevek predstavlja del mozaika skupne dediščine, ki povezuje preteklost, sedanjost in prihodnost. E-spomeniki maturantov so sestavina kulturne dediščine.

E-povezovanje maturantov vseh šol v Sloveniji ponuja izjemen potencial za mreženje, ohranjanje stikov in medsebojno podporo. Digitalne platforme lahko premostijo generacijske in geografske razdalje in ustvarijo trajno skupnost. To je zlasti pomembno v vse bolj digitalizirani družbi in razmerah pospešene uporabe orodij umetne inteligence.

Naj bo 280-letnica novomeške gimnazije praznik vseh, ki verjamemo v moč znanja, odgovornosti in sodelovanja. Novomeška gimnazija je ena od zibelk slovenskega izobraževanja in njena 280 letna tradicija predstavlja del skupne kulturne in izobraževalne dediščine Slovenije.

Naj živi novomeška gimnazija! Naj živi znanje, ki povezuje generacije!

V Novem mestu 8. avgusta 2026

Maturanti novomeške gimnazije vseh generacij

Po objavi tega *Proglasa* v elektronskih medijih so na Odbor maturantov prišle številne čestitke iz Slovenije, Evrope in celega sveta, od Amerike, Avstralije in drugih celin Preveč jih je, da bi vse naštevali.

Na proslavitev 280. obletnice ustanovitve gimnazije se je odzvala tudi gimnazija Novo mesto s svojimi prireditvami.

Športni izziv je izvedba projekta »280 km za 280 let«, kjer so dijaki s pohodi povezali lokalne skupnosti.

V okoljsko odgovornost so vključili posaditev 280 dreves za obnovo lokalnih gozdov in spodbujanje trajnostnega razvoja.

V kulturne dogodke so vključili povezovanje 280 glasov v skupne pevske projekte in organizacija strokovnih okroglih miz o vlogi učiteljev.

Slavnostna akademija, ki bo povzela njihov prispevek k praznovanju 280 letnice bo 19. novembra 2026.

Morda še nekaj misli iz daljne zgodovine mojega šolanja na novomeški gimnaziji v letih po drugi svetovni vojni.

Menim, da so za vzgojo mladine, ta je prav v letih šolanja na gimnaziji najbolj dovzetna, najbolj potrebni dobri vzgojitelji. Ne samo dobri strokovnjaki ampak tudi pozitivisti v najširšem pomenu besede. Pripravljeni na pomoč in široki. Dejavni na vseh področjih družbenega življenja naj bo v kulturi ali športu.

In primer takšnega vzgojitelja je bil naš razrednik profesor Marjan Dobovšek. Ni bil samo izreden strokovnjak v predmetih, ki jih je učil na zelo sodoben način, brez naštevanja letnic, vzgajal nas je tudi v športu in dramatiki. Tako smo se izobraževali pri njegovih prostovoljnih telesnih vadbah, kot tudi nastopali v igrah, ki jih je režiral. Z njimi smo nastopali v Novem mestu in sosednjih krajih. Tako smo igrali Županovo Micko A.T. Linharta, Revizorja N. V. Gogolja in Hermana Celjskega A. Novačana.

Kolektiv, ki ga je oblikoval profesor Dobovšek iz svojega, našega razreda je ostal živ vse do današnjih dni. Organizacijski odbor našega razreda v sestavi farmacevtka Ana Kavalar, arhitekt Zdravko Leskovic in ginekolog dr. Slavko Špringer so za vsako leto pripravili srečanja razreda z izleti in obiski kulturnih lokacij vsa leta od leta 1950. Vseh srečanj v letih od 1950 do 2026 je bilo kar 34.

Naj omenim le nekaj takih srečanj. Eno od prvih večjih je bilo v Dolenjskih Toplicah leta 1985. Na njem nam je sošolec Janez Gačnik predstavil vino Renski rizling iz Bele Krajine, ki je bilo tisto leto najboljše v Sloveniji!

Morda še beseda o njem. V šolo v Novo mesto je hodil z domače kmetije v gimnazijo v Novo mesto uro in pol v eno smer. Po končani agronomski fakulteti je služboval v Metliki in tam postavil tudi vinsko klet. Bil je tudi znan čebelar. Na naša srečanja je pripeljal različne vrste medu in izdelke iz njega.

Na Gorenjskem smo se srečali v Ratečah leta 2003 pri naši organizatorici srečanj Ani Kavalar in odšli na tromejo. Sošolec dr. Aldo Jovan je v cerkvi na Rodinah za nas organiziral koncert svojih otrok.

Sošolec Zdravko Leskovic je organiziral srečanje na Primorskem leta 2009. Obiskali smo cerkev v Hrastovljah, kjer smo si ogledali znani mrtvaški ples. In potem srečanje zaključili v Izoli.

Leta 2017 smo si v Trebnjem ogledali stalno razstavo naivcev, katere ustanovitelj in gonilo je bil naš sošolec Janez Gartnar.

Pozneje, ko smo postajali starejši, smo se večinoma srečevali v Ljubljani. Tudi v Ljubljani je bilo zanimivo. V Ljubljani smo si ogledali arboretum Volčji potok, v obnovljeni Cukrarni pa smo si ogledali nekaj slikarskih razstav med njimi tudi razstavo hčere naše sošolke Nuše Varl in v letu 2022 obiskali tudi džamijo.

Od začetka praznovanj je bil z nami tudi profesor Dobovšek. Danes nas je od triindvajsetih dijakov ostalo še šest in 30. septembra letos smo se tudi vnovič srečali.

Dijaki razreda profesorja Marjana Dobovška iz leta 1950 smo ponosni, da je bil pred leti izbran za častnega občana Novega mesta.

Upam, da se najdejo tudi v sodobnih časih takšni vzgojitelji. In če se, ni skrbi za sodobno mladino.

Spletna stran E-sodelovanje tisočih maturantov vseh šol v srednji Evropi je bila vzpostavljena na portalu E-regija 8. avgusta 2026. Tedaj smo proslavili 280 letnico ustanovitve novomeške gimnazije. V okvir teh povezav sodijo tudi povezave z drugimi devetimi gimnazijami, ki jih je pozneje ustanovila cesarica Marija Terezija v avstro-ogrski monarhiji.

Vpliv Proglasa tisočih maturantov ob 280 letnici gimnazije Novo mesto predstavlja ključen premik v povezovanju intelektualnega kapitala, utrjevanju tradicije javnega šolstva v Srednji Evropi ter uvajanju sodobnih digitalnih oblik spominjanja.

Gimnazija Novo mesto ustanovljena 8. avgusta 1746 z odlokom cesarice Marije Terezije, kot najstarejša neprekinjeno delujoča gimnazija v Sloveniji s tem E-proglasom tisočih maturantov presega lokalne okvire in postavlja nov standard regionalnega sodelovanja.

Naj sklenem.

Naj bo 280-letnica novomeške gimnazije praznik vseh, ki verjamemo v moč znanja, odgovornosti in sodelovanja.

Novomeška gimnazija je ena od zibelk slovenskega izobraževanja in njena 280-letna tradicija predstavlja del skupne kulturne in izobraževalne dediščine Slovenije.

Naj živi novomeška gimnazija! Naj živi znanje, ki povezuje generacije!